

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003435

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богдан Іван Іванович

2. Ivan I. Bohdan

Кваліфікація: 053

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-5367-0937

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 053 Психологія

Дата захисту: 28-08-2026

Спеціальність за освітою: Українська мова та література і польська мова та література

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15910

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.41.39

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості застосування вербальних і невербальних засобів у діловому спілкуванні
2. Psychological features of the use of verbal and non-verbal means in business communication

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене теоретичному обґрунтуванню та емпіричному вивченню психологічних особливостей застосування вербальних і невербальних засобів у діловому спілкуванні. У роботі уточнено психологічний зміст ділового спілкування як форми професійної взаємодії, розкрито специфіку використання вербальних і невербальних засобів комунікації у структурі професійної взаємодії та визначено психологічні чинники, що забезпечують ефективність ділового спілкування. На основі аналізу сучасних психологічних концепцій спілкування, соціальної перцепції, комунікативної компетентності та емоційного інтелекту встановлено, що ефективність ділової комунікації визначається комплексом взаємопов'язаних психологічних характеристик особистості, серед яких провідне місце займають комунікативна компетентність, емоційний інтелект, соціальний інтелект, комунікативний самоконтроль та здатність до адекватного використання невербальних засобів взаємодії. Показано, що узгоджене

застосування вербальних і невербальних засобів забезпечує ефективність професійної взаємодії, сприяє досягненню взаєморозуміння між партнерами по спілкуванню та підвищує результативність ділових контактів. Здійснено комплексний аналіз сучасних наукових підходів до вивчення ділового спілкування як форми професійної взаємодії. Розкрито психологічний зміст понять «вербальні засоби комунікації», «невербальні засоби комунікації», «ділове спілкування», «комунікативна компетентність» та «комунікативна взаємодія». Встановлено, що ефективність професійного спілкування визначається не лише якістю мовленнєвого повідомлення, але й особливостями використання невербальних засобів, які забезпечують регуляцію міжособистісної взаємодії, передавання емоційних станів та формування довіри між партнерами по спілкуванню. Висвітлено основні психологічні детермінанти ефективного застосування вербальних і невербальних засобів у діловому спілкуванні. Особливу увагу приділено комунікативній компетентності, емоційному інтелекту, соціальному інтелекту, комунікативному самоконтролю та особливостям невербальної поведінки як ключовим чинникам успішної професійної взаємодії. Проаналізовано роль емоційної саморегуляції, соціальної перцепції, здатності до інтерпретації поведінки співрозмовника та адаптації комунікативної поведінки відповідно до вимог конкретної ситуації спілкування. Розглянуто особливості взаємодії вербальних і невербальних компонентів комунікації у структурі ділового спілкування. Показано, що ефективність професійної взаємодії значною мірою залежить від узгодженості мовленнєвих повідомлень із невербальними проявами особистості, а також від здатності комунікатора адекватно використовувати різні канали передачі інформації відповідно до комунікативної мети та особливостей професійної ситуації. Представлено результати емпіричного дослідження психологічних чинників ефективного використання вербальних і невербальних засобів комунікації. Висвітлено організацію та методичне забезпечення дослідження, обґрунтовано вибір психодіагностичного інструментарію та описано процедуру проведення дослідження на вибірці з 200 респондентів віком від 22 до 58 років, які мають досвід професійної діяльності не менше одного року. Для вивчення особливостей ділового спілкування використано комплекс психодіагностичних методик, що дозволив дослідити різні компоненти професійної комунікативної взаємодії. Зокрема, за допомогою методики Communication Competence Scale (CCS) визначено рівень розвитку комунікативної компетентності респондентів; тесту емоційного інтелекту Н. Холла – особливості емоційної саморегуляції та емоційної компетентності; тесту соціального інтелекту Дж. Гілфорда – М. Саллівана – рівень розвитку соціально-перцептивних здібностей; методики М. Снайдера – рівень комунікативного самоконтролю; карти експертного спостереження – особливості невербальної поведінки у професійній взаємодії. На основі отриманих результатів встановлено, що найбільш проблемними складовими ефективного ділового спілкування є управління власними емоціями, комунікативний самоконтроль, інтерпретація невербальних сигналів, проксемічна поведінка та конгруентність вербальних і невербальних повідомлень. Виявлено статистично значущі взаємозв'язки між комунікативною компетентністю, емоційним інтелектом, соціальним інтелектом, комунікативним самоконтролем та показниками невербальної поведінки. Проведений кореляційний аналіз дозволив визначити психологічні чинники, які найбільшою мірою впливають на ефективність професійної комунікації та потребують цілеспрямованого розвитку. Ключові слова: ділове спілкування, вербальна комунікація, невербальна комунікація, комунікативна компетентність, емоційний інтелект, соціальний інтелект, комунікативний самоконтроль, невербальна поведінка, психологічні детермінанти, професійна комунікація, програма оптимізації, комунікативна ефективність.

2. The dissertation research is devoted to the theoretical substantiation and empirical study of the psychological features of the use of verbal and nonverbal means in business communication. The work clarifies the psychological content of business communication as a form of professional interaction, reveals the specifics of the use of verbal and nonverbal means of communication in the structure of professional interaction, and identifies psychological factors that ensure the effectiveness of business communication. Based on the analysis of modern psychological concepts of communication, social perception, communicative competence, and emotional intelligence, it is established that the effectiveness of business communication is determined by a complex of interrelated psychological characteristics of the personality, among which the leading place is occupied by communicative

competence, emotional intelligence, social intelligence, communicative self-control, and the ability to adequately use nonverbal means of interaction. It is shown that the coordinated use of verbal and nonverbal means ensures the effectiveness of professional interaction, contributes to achieving mutual understanding between communication partners, and increases the effectiveness of business contacts. A comprehensive analysis of modern scientific approaches to the study of business communication as a form of professional interaction has been carried out. The psychological content of the concepts of “verbal means of communication”, “nonverbal means of communication”, “business communication”, “communicative competence” and “communicative interaction” has been revealed. It has been established that the effectiveness of professional communication is determined not only by the quality of the speech message, but also by the features of the use of nonverbal means, which ensure the regulation of interpersonal interaction, the transmission of emotional states and the formation of trust between communication partners. The main psychological determinants of the effective use of verbal and nonverbal means in business communication have been highlighted. Particular attention is paid to communicative competence, emotional intelligence, social intelligence, communicative self-control and the features of nonverbal behavior as key factors of successful professional interaction. The role of emotional self-regulation, social perception, the ability to interpret the behavior of the interlocutor and adapt communicative behavior in accordance with the requirements of a specific communication situation is analyzed. The features of the interaction of verbal and nonverbal components of communication in the structure of business communication are considered. It is shown that the effectiveness of professional interaction largely depends on the consistency of speech messages with nonverbal manifestations of the personality, as well as on the communicator's ability to adequately use various channels of information transmission in accordance with the communicative goal and the characteristics of the professional situation. The results of an empirical study of the psychological factors of the effective use of verbal and nonverbal means of communication are presented. The organization and methodological support of the study are highlighted, the choice of psychodiagnostic tools is justified, and the procedure for conducting the study on a sample of 200 respondents aged 22 to 58 years, who have experience of professional activity of at least one year, is described. To study the features of business communication, a set of psychodiagnostic methods was used, which allowed to investigate various components of professional communicative interaction. In particular, the Communication Competence Scale (CCS) method was used to determine the level of development of the respondents' communicative competence; N. Hall's emotional intelligence test - features of emotional self-regulation and emotional competence; J. Guilford - M. Sullivan's social intelligence test - level of development of social-perceptual abilities; M. Snyder's methods - level of communicative self-control; expert observation maps - features of non-verbal behavior in professional interaction. Based on the results obtained, it was established that the most problematic components of effective business communication are management of one's own emotions, communicative self-control, interpretation of non-verbal signals, proxemic behavior and congruence of verbal and non-verbal messages. Keywords: business communication, verbal communication, nonverbal communication, communicative competence, emotional intelligence, social intelligence, communicative self-control, nonverbal behavior, psychological determinants, professional communication, optimization program, communicative efficiency.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Богдан І. І. Психологічні особливості застосування вербальних і невербальних засобів у діловому спілкуванні. Наукові інновації та передові технології. № 12(40). 2024. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/17592/17653>
- Дробот О. В., Богдан І. І. Психологічні особливості ділового спілкування працівників підприємств України в умовах воєнного стану. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. Том 36 (75) №3. 2025. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/3_2025/29.pdf
- Богдан І. І. Теоретико-методологічні основи вивчення психологічної специфіки вербальних та невербальних засобів у бізнес-комунікації. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. Серія: економіка, психологія та управління. №8. 2026. URL: <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2026-08-02-01>
- Богдан І. І. Бар'єри в діловій комунікації під час війни: когнітивний аспект та шляхи їх подолання. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія. Том 37 (76) № 2 2026. С. 30-34. URL: https://www.psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/2_2026/7.pdf
- Богдан І. І. Наукова проблематика психолого-педагогічного супроводу здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. Матеріали XLIV-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (07 червня 2024 року, м. Олександрополіс, Греція). С. 293-296
- Богдан І. І. Особливості застосування вербальних і невербальних засобів у процесі ділової комунікації. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень» (5 грудня 2024 року, м. Київ). С. 82-85.
- Богдан І. І. Ділове спілкування працівників підприємств України: Психологічні аспекти. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 107-ї річниці від дня заснування університету (16 жовтня 2025 року, м. Київ). С. 376-378
- Богдан І. І. Психологічні детермінанти вербальної та невербальної комунікації. Збірник VII Міжнародній науково-практичній конференції Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 175-ї річниці від дня народження Ісмаїла Гаспринського – видатного кримськотатарського культурного та громадсько-політичного діяча (м. Київ, 31 березня 2026 року). С. 279-281

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U102027

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дробот Ольга Вячеславівна

2. Olga V. Drobot

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5999-7632

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бочелюк Віталій Йосипович

2. Vitalii Y. Bocheliuk

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8727-3818

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"

Код за ЄДРПОУ: 24366800

Місцезнаходження: бульвар Академіка Вернадського, Київ, 03115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Завацька Наталія Євгенівна

2. Nataliia Y. Zavatskaya

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8148-0998

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черновська Лілія Володимирівна

2. Liliia V. Chernovska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4636-5577

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"

Код за ЄДРПОУ: 02125131

Місцезнаходження: вул. Генерала Ляскіна, Лубни, Лубенський р-н., 37500, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Біла Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Bila

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5999-7632

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Код за ЄДРПОУ: 02070967

Місцезнаходження: вул. Джона Маккейна, Київ, 02000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне

Власенко Олена Олександрівна

Прізвище Ім'я

По-батькові

голови ради

Власне

Власенко Олена Олександрівна

Прізвище Ім'я

По-батькові

головуючого на

засіданні

Відповідальний Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, Масик Марія Зіновіївна

за підготовку

облікових

документів

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна